

процессе обучения украинской орфоэпии, характеризует имплицитный и эксплицитный способы обращения к родному языку студентов в процессе формирования орфоэпических умений и навыков украинского языка.

Ключевые слова: принципы, фонетическая интерференция, фонетические явления, сопоставление, отличия, имплицитный и эксплицитный способы.

VASULENKO N.V.

A ROLE OF METHODIC PRINCIPLE INCLUDE MOTHER TONGUE OF FOREIGN STUDENTS

In the article is analyzed a role of methodic principle include mother tongue of foreign students, which is basic in an educational process of Ukrainian orthoepy.

Key words: principles, phonetic interference, similarity, difference.

УДК 378.1

ВОРОНЕНКО О.В.

м. Київ, Україна

НОРМАТИВНО-ПРАВОВЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ДІЯЛЬНОСТІ КЕРІВНИКА СИСТЕМИ ВИЩОЇ ОСВІТИ У СФЕРІ ТРАНСФЕРУ ТЕХНОЛОГІЙ

У статті здійснено аналіз нормативно-правового забезпечення у сфері трансферу технологій як інструментальної бази діяльності керівників системи вищої освіти. Звертається увага на необхідність обґрунтування концептуальних положень та створення нової моделі належної підготовки та перепідготовки керівників системи вищої освіти до управління трансфером технологій як складової частини інноваційних процесів.

Ключові слова: нормативно-правове забезпечення, підготовка та перепідготовка керівників системи вищої освіти, трансфер технологій, регулювання діяльності у сфері трансферу технологій.

Постановка проблеми у загальному вигляді. Вирішення соціально-економічних завдань держави та забезпечення технологічності виробництва вітчизняної продукції відповідно до світових аналогів, урахування можливих соціально-

економічних, технологічних та екологічних наслідків від їх застосування залежить від спеціальної підготовки керівників системи вищої освіти до регулювання діяльності у сфері трансферу технологій (РДСТТ).

Створювати та розробляти надсучасні новітні технології, корисні моделі, промислові зразки, селекційні досягнення тощо, здійснювати щодо них трансфер та освоєння неможливо поза межами нормативно-правового регулювання діяльності у сфері трансферу технологій (ТТ), аналізу кон'юнктурної ситуації та високого рівня управлінської компетентності у цій сфері діяльності.

Суттєвим засобом вирішення відповідної проблеми, базовим інструментарієм є нормативно-правові документи державного РДСТТ.

Аналіз досліджень за проблемою. Дослідження вітчизняних учених (Кремень В.Г., Геєць В.М., Федулова Л.І., В.П.Андрущенко, Андрущук Г.О., Беспалько В.П., Маслов В.І., Даниленко Л.І., Паламарчук В.Ф., Ільченко М.Ю., Олійник В.В., Савченко О.Я., Ващенко Л.М. та ін.) свідчать про посилення уваги науковців до питань інноваційної діяльності та ТТ, зокрема: реалізації інноваційної політики та регулювання діяльності в сфері ТТ, розвитку інноваційних структур на базі вищих навчальних закладів, ефективного використання науково-технічного та інтелектуального потенціалу України, розбудови інноваційної інфраструктури та мережі ТТ в Україні тощо.

Проте, аналіз наукових джерел щодо теоретичного обґрунтування, науково-методичного забезпечення та стану підготовки керівників системи вищої освіти, підвищення їх професійного рівня й управлінської компетентності до регулювання діяльності у сфері ТТ дозволяє стверджувати, що розв'язанню цього важливого питання практично не приділено уваги в педагогічній теорії та практиці управління.

Мета статті полягає у необхідності проведення аналізу нормативно-правової бази з регулювання діяльності керівника системи вищої освіти у сфері трансферу технологій.

Відповідно до мети у статті необхідно розв'язати такі *завдання*:

- здійснити аналіз нормативно-правових документів, які регулюють діяльність у сфері ТТ;

- виявити й обґрунтувати базові поняття, доцільні до практики підготовки керівників системи вищої освіти;
- з'ясувати законодавчо унормовані завдання, функції та повноваження суб'єктів трансферу технологій.

Виклад основного матеріалу дослідження. Законодавство щодо державного РДСТТ базується на Конституції України, Цивільному кодексі України, Господарському кодексі України, законах України “Про зовнішньоекономічну діяльність”, “Про наукову і науково-технічну діяльність”, “Про наукову і науково-технічну експертизу”, “Про екологічну експертизу”, “Про науково-технічну інформацію”, “Про інноваційну діяльність”, “Про власність”, “Про охорону прав на винаходи і корисні моделі”, “Про охорону прав на промислові зразки”, “Про охорону прав на топографії інтегральних мікросхем”, “Про авторське право і суміжні права”, “Про фінансовий лізинг”, “Про державний контроль за міжнародними передачами товарів військового призначення та подвійного використання”, “Про Загальнодержавну комплексну програму розвитку високих наукоємних технологій”, інших нормативно-правових актах, а також міжнародних договорах України, які регулюють міжнародну діяльність у сфері ТТ.

Одним із головних актів, яким визначаються умови здійснення діяльності у сфері трансферу технологій є Закон України від 14 вересня 2006 року № 143-V “Про державне регулювання діяльності у сфері трансферу технологій” (далі – Закон), який дозволяє більш ефективно використовувати науково-технічний та інтелектуальний потенціал України, запобігати несанкціонованому використанню об'єктів інтелектуальної власності, неконтрольованій передачі за межі України вітчизняних продуктів науково-технічної діяльності, унеможливити проникнення в Україну морально застарілих технологій та неліквідної продукції, а також розширити міжнародне науково-технічне співробітництво у цій сфері.

Цей Закон визначає правові, економічні, організаційні та фінансові засади державного РДСТТ і спрямований на забезпечення ефективного використання науково-технічного та інтелектуального потенціалу України, технологічності виробництва продукції, охорони майнових прав на вітчизняні технології на території держав, де планується або здійснюється їх використання.

У Законі розкриваються базові терміни, які не у повному обсязі подані в Цивільному кодексі та в інших законах України. Ми погоджуємося із трактуванням, поданим у статті 1 Закону: “трансфер технології – передача технології, що оформляється шляхом укладання двостороннього або багатостороннього договору між фізичними та/або юридичними особами, яким установлюються, змінюються або припиняються майнові права і обов’язки щодо технології та/або її складових” [1].

Водночас, наше дослідження потребує розширеного тлумачення означеного феномену. З огляду на це, пропонується його авторське визначення: *трансфер технологій – це процес руху наукової думки та/або будь-яких прав інтелектуальної власності, що здійснюється шляхом перетворення наукової ідеї, розробки, новітньої технології в новий інноваційний продукт на умовах двосторонньої або багатосторонньої угоди з метою отримання матеріальної чи моральної винагороди.*

Важливо відмітити новизну у виокремленні та трактуванні окремих понять. Вони є новими в системі управлінського знання. Зокрема, до Закону введені поняття “цільова субсидія на трансфер технологій”, а також “патентна чистота”.

У першому понятті “цільова субсидія на трансфер технологій” розглядається, як “субсидія або фінансове сприяння, що надається державою для реалізації трансферу технологій. Величина субсидії і розподіл субсидій за термінами надання вносяться до фінансового плану здійснення трансферу технологій і затверджуються комісією з організації діяльності технологічних парків та інноваційних структур інших типів Кабінету Міністрів України “[1].

У другому “патентна чистота – властивість технологій та/або їх складових бути вільно використаними в певній державі без загрози порушення чинних на її території охоронних документів (патентів) на об’єкти права інтелектуальної власності, які належать третім особам, визначена згідно з чинними охоронними документами (патентами) на ці об’єкти та нормативно-правовими актами держави (держав), де планується використання зазначених технологій та їх складових, а також відповідно до конкретного періоду часу, обумовленого строком дії охоронних документів (патентів) на

складові технологій на території такої держави (держав)” [1].

Таким чином, основні поняття Закону розкривають сутність і специфіку досліджуваного нами об’єкту, а також унормовують діяльність щодо: створення системи взаємовідносин у сфері ТТ, яка відповідала б вимогам світового досвіду; захисту інтересів держави, як власника наукових розробок, авторів (через механізм встановлення мінімальної ставки винагороди і проведення патентно-кон’юнктурних досліджень), окремих осіб, які передають або купують технологію.

Особливого значення у статтях Закону набувають питання захисту інтересів держави, а саме щодо: процедури проведення обов’язкової державної експертизи технологій (ст.12 Закону); державної реєстрації договорів про ТТ на підставі державної експертизи (ст. 13 Закону); державної акредитації фізичних та юридичних осіб для здійснення на постійній та/або професійній основі посередницької діяльності (технологічних брокерів) (ст. 15 Закону); обмеження щодо укладання договорів про ТТ (ст. 18 Закону); використання коштів, отриманих у результаті ТТ (ст. 20 Закону).

Захист інтересів авторів технологій регламентується положенням (ст. 19 Закону) про: укладання договору між автором технології та підприємством, установою чи організацією, де створено технологію та/або куди здійснюється її трансфер; виплату винагороди автору технології у випадку отримання підприємством ліцензійних платежів від надання ліцензій на його технологію; визначенням розміру, ставки, порядку та умов виплати винагороди авторам технологій; встановленням Кабінетом Міністрів України мінімальної ставки винагороди авторам технологій.

Відповідно до Закону взаємодія учасників ТТ здійснюється шляхом: обміну досвідом та інформацією про науково-технологічні досягнення; проведення консультацій з основних питань науково-технічної і технологічної політики стосовно застосування технологій та їх складових; виробництва та кооперації поставок складових технологій в межах договорів про їх трансфер; укладання інших цивільно-правових договорів відповідно до законодавства [1].

Міністерство освіти і науки України (ст. 3 Закону) є уповноваженим органом із забезпечення реалізації державної

політики у сфері ТТ. Відтак, на нього покладено такі функції: подання до Кабінету Міністрів України пропозицій до проектів державних програм технологічного оновлення галузей промисловості стосовно набуття або передачі прав на технології та/або їх складові; створення міжгалузевого переліку вітчизняних та іноземних технологій, організація розповсюдження інформації про технології; узгодження програм наукових досліджень, проектних та конструкторських робіт з реальними потребами виробників продукції; здійснення відбору на конкурсних засадах пропозицій з розроблення нових конкурентоздатних технологій та їх складових для створення нових і модернізації існуючих виробництв, забезпечення їх фінансової підтримки; формування державного реєстру технологій; проведення державної експертизи та державної реєстрації договорів із ТТ, ведення державного реєстру відповідних договорів; здійснення перевірки щодо дотримання прав на технології; виконання робіт, спрямованих на підбір потенційних контрагентів для ТТ; здійснення заходів щодо недопущення недобросовісної конкуренції, контрафакції і несанкціонованого розповсюдження технологій та конфіденційної інформації, поширення технологій подвійного призначення без дозволу власника майнових прав; надання консультативно-методичної допомоги з питань укладання договорів про ТТ; підтримка розвитку інфраструктури у сфері ТТ і стимулювання залучення інвестицій; координація галузевої підготовки та перепідготовки фахівців з питань інтелектуальної власності, ТТ та управління інноваційною діяльністю; здійснення заходів щодо забезпечення фінансування закордонного патентування винаходів (промислових зразків).

Для забезпечення виконання функцій, пов'язаних із створенням, використанням, патентуванням та ліцензуванням прав на технології та їх об'єкти, уповноважений орган, інші центральні органи виконавчої влади, Національна та галузеві академії наук відповідно до пункту 3 ст.7 Закону створюють структурні підрозділи з питань трансферу технологій, інноваційної діяльності та інтелектуальної власності в установах науки, освіти, охорони здоров'я та інших державних установах, що належать до сфери їх управління.

У разі потреби підрозділи з питань ТТ, інноваційної діяльності та інтелектуальної власності можуть створюватися на підприємствах, що належать до сфери управління центральних органів виконавчої влади та академій наук. Типове положення про структурний підрозділ з питань ТТ, інноваційної діяльності та інтелектуальної власності затверджується Кабінетом Міністрів України [1].

З метою реалізації положень прийнятого Верховною Радою України 14 вересня 2006 року Закону України “Про державне регулювання діяльності у сфері трансферу технологій” Міністерством освіти і науки України розроблено за участю автора та впроваджено низку підзаконних нормативно-правових актів, а саме:

- 1) постанову Кабінету Міністрів України від 1 серпня 2007 року № 995 “Деякі питання реалізації Закону України “Про державне регулювання діяльності у сфері трансферу технологій”, якою передбачено: створення у центральних органах виконавчої влади, установах Національної та галузевих академій наук України та в підпорядкованих їм організаціях відповідних структурних підрозділів; внесення змін до Типового положення про Головне управління освіти і науки Київської міської державної адміністрації, управління освіти і науки обласної, Севастопольської міської державної адміністрації, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 22 серпня 2000 року № 1326 “Про затвердження Типового положення про Головне управління освіти і науки Київської міської державної адміністрації, управління освіти і науки обласної, Севастопольської міської державної адміністрації”.
- 2) постанову Кабінету Міністрів України від 26 червня 2007 року № 861 “Про затвердження Порядку проведення державної акредитації фізичних та юридичних осіб на право провадження посередницької діяльності у сфері трансферу технологій”, яка визначає Порядок організації державної акредитації фізичних та юридичних осіб на право проведення посередницької діяльності у сфері ТТ.

Додатково на виконання зазначеної постанови Кабінету Міністрів України та з метою утворення Державної комісії з питань акредитації фізичних та юридичних осіб на право проведення посередницької діяльності у сфері трансферу технологій видано накази Міністерства освіти і науки України (“Про затвердження складу Державної комісії з питань

акредитації фізичних та юридичних осіб на право провадження посередницької діяльності у сфері трансферу технологій” від 24 липня 2007 року № 646, “Про затвердження форми заявки та переліку документів, необхідних для проведення державної акредитації фізичних та юридичних осіб на право провадження посередницької діяльності у сфері трансферу технологій” від 25 липня 2007 року № 654).

Відповідно до протокольного рішення Державної комісії з питань акредитації фізичних та юридичних осіб на право здійснення посередницької діяльності у сфері ТТ від 4 жовтня 2007 року № 2 розроблено Критерії здійснення посередницької діяльності у сфері ТТ (схвалено зазначеною Комісією 4 грудня 2007 року протокол № 3).

- 3) розпорядження Кабінету Міністрів України від 6 лютого 2008 року № 252-р “Про передачу МОН повноважень на затвердження порядку ведення Державного реєстру договорів про трансфер технологій”, за яким розроблено Порядок державної реєстрації договорів про трансфер технологій та ведення Державного реєстру договорів про трансфер технологій (наказ МОН України від 14.05.08 № 409, що зареєстрований у Міністерстві юстиції України від 28.05.08 за № 464/15155.
- 4) постанову Кабінету Міністрів України № 520 від 04.06.2008 “Про затвердження мінімальних ставок винагороди авторам технологій і особам, які здійснюють їх трансфер”, що сприяє розвитку цивілізованого ринку ТТ, інноваційних продуктів, товарів і послуг в Україні та підвищує рівень їх конкурентоздатності на міжнародному рівні;
- 5) постанову Кабінету Міністрів України від 04 листопада 2009 року № 1178 “Про внесення змін до постанови Кабінету Міністрів України від 26 червня 2007 р. № 861”, яка передбачає внесення зміни про порядок проведення державної акредитації [2] .

Висновки. Результати аналізу дають підстави зробити такі висновки:

- законодавча база державного РДСТТ є основою формування нового понятійного апарату у теорії і практиці управління та належної підготовки управлінців даної сфери діяльності в системі післядипломної педагогічної освіти;
- основні завдання, функції та повноваження суб’єктів трансферу технологій, що визначені нормативно – законодавчими актами організаційно та процедурно зумовлюють чітку систему управління його процесами;

- ефективна організація управління ТТ повинна супроводжуватися цілеспрямованою підготовкою керівників вищої освіти до такого виду діяльності для ефективної реалізації наявного наукового, науково-технічного та інноваційного потенціалу вищого навчального закладу.

Література:

1. Закон України “Про державне регулювання діяльності у сфері трансферу технологій” № 143-V від 14.09.2006 р.
2. Офіційний сайт Міністерства освіти і науки України. Розділ інноваційна діяльність та трансфер технологій. Підрозділ нормативно-правова база. [Електронний ресурс]. – <http://www.mon.gov.ua/main.php?query=science / innovation>.
3. Ващенко Л. Управління інноваційними процесами в загальній середній освіті регіону. – К., “Тираж”, 2005. – 380 с.
4. Феномен інновації: освіта, культура: монографія / за ред.. В.Г. Кременя. – К.: Педагогічна думка. – 2008. – 472 с.

ВОРОНЕНКО О.В.

НОРМАТИВНО-ПРАВОВОЕ ОБЕСПЕЧЕНИЕ ДЕЯТЕЛЬНОСТИ РУКОВОДИТЕЛЯ СИСТЕМЫ ВЫСШЕГО ОБРАЗОВАНИЯ В СФЕРЕ ТРАНСФЕРУ ТЕХНОЛОГИЙ

В статье проанализировано нормативно-правовое обеспечение в сфере трансфера технологий как инструментальной базы деятельности руководителей системы высшего образования. Внимание обращено на необходимость утверждения концептуальных положений и создания новой модели подготовки и переподготовки руководителей системы высшего образования к управлению трансфером технологий как части инновационных процессов.

Ключевые слова: нормативно-правовое обеспечение, подготовка и переподготовка руководителей системы высшего образования, трансфер технологий, регулирование деятельности в сфере трансфера технологий.

VORONENKO O.V.

NORMATIVELY LEGAL PROVIDING OF ACTIVITY OF LEADER OF THE SYSTEM OF HIGHER EDUCATION IN THE FIELD OF TRANSFER OF TECHNOLOGIES

In the article was carried out an analysis of normatively legislative providing in the field of transfer of technologies as instrumental base of activity of leaders of the system of higher education. Attention applies on the necessity of ground of conceptual positions and creation of new model of the proper preparation and retraining for leaders of the system of higher education to the